

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Artur Grad și avocatul Irina Iațuic, în interesele lui Artur Grad,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Grad împotriva lui Artur Grad, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sectorul Botanica cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere pentru copiii minori, determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil proprietate comună în devălmășie și

cererea reconvențională depusă de Artur Grad împotriva Mariei Grad, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sectorul Botanica cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori cu tata,

împotriva deciziei din 23 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de avocatul Irina Iațuic, în interesele lui Artur Grad și s-a menținut hotărârea din 15 noiembrie 2022 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru

Dosarul nr. 2ra-883/24

NR. PIGD 2-20067767-01-2ra-19072024)

Recursul declarat după 01 septembrie 2023.
Invocarea declarativă a art. 432 alin. (1) lit. a), b) e) din Codul de procedură civilă nu constituie temei de admisibilitate a recursului.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. D. Tricolici,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Pahopol, R. Pulbere, D. Dulghieru,

18 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Artur Grad și avocatul Irina Iațuc în interesele lui Artur Grad,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Gheorghe Stratulat, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 17 iunie 2020, Maria Grad, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Artur Grad, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sectorul Botanica, prin care a solicitat desfacerea căsătoriei încheiată între Maria Grad (Kolodinskaia) și Artur Grad la 06 septembrie 2008, înregistrată în registrul actelor de stare civilă cu nr. 851 de către OSC mun. Chișinău; stabilirea domiciliului copiilor minori xxxxx, anul nașterii xxxxx și xxxxxx, anul nașterii xxxxx cu mama Maria Grad; încasarea pensiei de întreținere pentru copiii minori în sumă fixă de 2 000 lei pentru fiecare până la atingerea majoratului; determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil ap. xxx, mun. Chișinău, bd. xxxx, proprietate comună în devălmășie și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la 06 septembrie 2008, a încheiat căsătoria cu Artur Grad, înregistrată în registrul actelor de stare civilă cu nr. 851 de către Oficiul Stării Civile mun. Chișinău. Din căsătorie, au doi copii comuni xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născut la xxxxx.

3. Totodată, a menționat că viața în comun cu Artur Grad a eșuat din cauza certurilor și neînțelegerilor, precum și a viziunilor diferite asupra modului de viață. Relațiile de familie au încetat, iar căsătoria fiind doar o formalitate.

4. Deși, domiciliază în aceeași locuință nu au un buget comun. A explicat că în ultima perioadă Artur Grad și-a permis să discute problemele din cuplu în prezenta copiilor minori pe un ton ridicat și cu adresarea de injurii în adresa sa, iar ulterior manipula fiica minoră xxxxx, sugerându-i că în cazul în care va fi întrebată de polițiști, să nege că ar fi asistat la conflictul iscat dintre părinți.

5. Reclamanta a mai notat că Artur Grad depune constant plângeri la Inspectoratul de Poliție, solicitând să fie atrasă la răspundere pentru pretinsele fapte ilegale, în vederea acumulării unui probatoriu pentru un eventual proces judiciar, cunoscând că declarațiile nu sunt veridice.

6. De asemenea, Artur Grad nu permite să însoțească copiii la mama sa, ca nepoții să-și viziteze bunica. În același timp, în fiecare săptămână de vineri seara până duminică, în jurul orelor 12:00, în timpul week-end-ului copiii sunt lăsați la bunelul de pe linia paternă. Artur Grad nu stă cu ei, dar

pleacă la distracții cu prietenele sale, în schimb fiica xxxxx noaptea, doarme cu bunicul de pe linia paternă, Alexandru Grad. În aceste doua zile când copiii sunt la bunel, explică că nu i se permite să contacteze cu copiii, iar când bunelul are nevoie să plece undeva, lasă copiii cu străbunica lor care are o vârstă de peste 80 ani.

7. Având în vedere atașamentul copiilor față de mamă, de vârsta fragedă, fiind în stare de a asigura copiii cu trai adecvat pentru sănătatea și dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală, educare, învățatură și pregătire școlară, consideră că domiciliul copiilor urmează a fi stabilit cu mama.

8. Reclamanta a subliniat că copiii au nevoie de hrană, îmbrăcăminte și încălțăminte. Copilul minor xxxx, frecventează grădiniță care costă 5 000 lei anual și plata pentru masă, iar fiica xxxxx, frecventează cursurile de dans care costa 300 lei lunar.

9. Reclamanta a declarat că pârâtul nu este angajat în câmpul muncii.

10. Consideră că și Artur Grad urmează să contribuie la aceste cheltuieli, iar instanța este în drept să oblige pârâtul să contribuie cu o sumă fixă de 2 000 lei lunar pentru fiecare copil, întrucât trebuie să li se asigure modul de viață pe care îl aveau până la divorțul părinților.

11. În continuare, reclamanta a menționat că în timpul căsătoriei au procurat împreună cu pârâtul ap. xx, cu nr. cadastral xxxxx, cu o suprafața totală de xxx m.p. situat în mun. Chișinău, bd. xxxx.

12. Respectiv, a solicitat recunoașterea dreptului de proprietate personală a ½ cotă-parte a ap. xxxx, cu nr. cadastral xxxx, cu o suprafața totală de 46,5 m.p. situat în mun. Chișinău, bd. xxxxx.

13. La 10 octombrie 2021, Artur Grad a înaintat acțiune reconvențională împotriva Mariei Grad, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sect. Botanica, prin care a solicitat stabilirea domiciliului copiilor minori cu tata.

14. În motivarea cererii reconvenționale, Artur Grad a indicat că locul său de trai este apartamentul xxx situat în mun. Chișinău, str. xxxx.

15. A menționat că acest apartament este și locul de trai al copiilor comuni, unde locuiește și reclamanta. A susținut că, potrivit adevărului Agenției Servicii Publice, la 01 martie 2021, reclamanta deține în proprietate în baza unui contract de donație un apartament, situat în mun. Chișinău, str. xxxxx cu suprafața de 23,3 m.p. Maria Grad a susținut că acest imobil este locul de trai al copiilor. Respectiv, consideră că este îndreptățit să solicite stabilirea domiciliului copiilor minori cu tata.

16. Artur Grad a susținut că copiii minori din ianuarie 2020 sunt permanent alături de el. Totodată, a indicat că fiica s-a plâns pe faptul că mama sa Maria Grad aplică violență fizică față de ea, iar copilul mai mic, care are trei ani, a fost lăsat de către mama sa fără supraveghere ore în șir,

iar în consecință ultimul s-a lovit și a fost necesare îngrijiri medicale. În acest sens a sesizat Direcția pentru protecția drepturilor copiilor.

17. A notat că prin comportamentul Mariei Grad față de copii, aceasta pune în pericol viața și sănătatea lor.

18. Artur Grad a menționat că nu sunt adevărate afirmațiile Mariei Grad despre faptul că nu ar participa financiar la necesitățile copiilor, ori contribuie la creșterea și educarea copiilor, și anume, procură haine pentru copii, achită grupul comercial de grădiniță frecventat de fiu, precum și pentru diferite cercuri sportive la care participă copiii.

19. A concluzionat că în calitate de tată a asigurat și asigură întreținerea, creșterea și educația copiilor, care locuiesc în apartamentul său, sunt obișnuiți să domicilieze în această locuință și din aceste considerente, este necesar a stabili domiciliul copiilor minori cu tata.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

20. Prin încheierea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a primit în procedură cererea reconvențională depusă de Artur Grad.

21. Prin hotărârea din 15 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Maria Grad.

S-a dispus desfacerea căsătoriei încheiată între Artur Grad și Maria Grad, înregistrată de Oficiul Stării Civile mun. Chișinău la data de 06 septembrie 2008, înregistrată în registrul de stare civilă cu nr. 851.

S-a încasat de la Artur Grad și Maria Grad în beneficiul statului, taxa de stat la eliberarea certificatului de divorț în mărime de a câte 500 % din unitatea convențională stabilită pe republică, ceea ce reprezintă câte 100 lei.

S-a stabilit domiciliul copiilor minori xxxx, născută la xxxx și xxxx, născut la xxxx, cu mama Maria Grad.

S-a încasat de la Artur Grad în beneficiul Mariei Grad pensie de întreținere pentru copii minori xxxx, născută la xxxx și xxxx, născut la xxxx, în sumă bănească fixă lunar a câte 2 000 lei, din momentul înaintării acțiunii civile 17 iunie 2020 până la atingerea majoratului de către copii.

S-a determinat cota-parte ideală din proprietatea comună în devălmășie, pe numele Mariei Grad ½ cotă-parte ideală din ap. xxx, cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața totală de 46,5 m.p. din mun. Chișinău, str. xxxx.

S-a încasat de la Artur Grad în beneficiul Mariei Grad cheltuieli de judecată cu titlu de taxă de stat în sumă de 240 lei și pentru acordarea asistentei juridice în mărime de 8 000 lei.

S-a încasat de la Artur Grad în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 720 lei.

S-a respins cererea reconvențională depusă de Artur Grad către Maria Grad, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sect. Botanica cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minor cu tata, ca fiind neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

22. La 06 decembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Artur Grad, și avocatul Irina Iașiuc, în interesele lui Artur Grad, au declarat apel împotriva hotărârii din 15 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. Ulterior, la 28 aprilie 2023, au depus apelul motivat solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, și anume, în partea stabilirii locului de trai al copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere. Adoptarea unei noi decizii, prin care a menține fără modificări hotărârea din 15 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea desfacerii căsătoriei dintre Artur Grad și Maria Grad, determinarea cotei-părți ideale din proprietatea comună în devălmășie, recunoscând-o pe Maria Grad vinovată în destrămarea familiei. Emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea cerinței de stabilire a locului de trai a copiilor minori cu tata Artur Graur. Respingerea cerinței Mariei Grad de încasare a pensiei de întreținere a copiilor minori de la Artur Grad, deoarece copii sunt întreținuți de tatăl lor. În rest, hotărârea primei instanțe să fie menținută fără modificări.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

23. Prin decizia din 23 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de către avocatul Irina Iașiuc, în interesele lui Artur Grad și s-a menținut hotărârea din 15 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Grad către Artur Grad, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sectorul Botanica cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere pentru copii minori, determinarea cotelor părți-ideale din bunul imobil proprietate comună de devălmășie și acțiunea reconvențională depusă de Artur Grad către Maria Grad, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sect. Botanica cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori cu tata.

24. Prin cererea de apel, Artur Grad a solicitat casarea hotărârii instanței de fond în partea stabilirii domiciliului copiilor minori, a solicitat stabilirea domiciliului copiilor minori cu tata și respectiv, respingerea cerințelor de încasare a pensiei de întreținere a copiilor minori.

25. La caz, instanța de apel a considerat oportun de a sublinia că, ambii copii minori xxxx și xxxx locuiesc, în mod curent și obișnuit, împreună cu părinții săi, însă prin hotărârea contestată, relațiile de căsătorie au fost

desfăcute, iar ulterior s-a dispus admiterea cerințelor de stabilire a copiilor minori cu mama Maria Grad.

26. Din solicitările apelantului Artur Grad, instanța de apel a admis audierea copiilor minori, în vederea stabilirii faptului cu cine din părinți copii minori doresc să locuiască. Astfel, copilul minor xxxx, anul nașterii xxxx, fiind audiată în prezența pedagogului Zinaida Gamurari, a declarat că la momentul de față dorește să locuiască cu tata Artur Grad. Totodată, copilul minor xxxx, anul nașterii xxxx, fiind audiat în prezența pedagogului Zinaida Gamurari, a declarat că la momentul de față dorește să locuiască cu mama Maria Grad.

27. În aceste circumstanțe, luând în considerare declarațiile părților în cadrul examinării cererii de apel, declarațiile copiilor minori, instanța de apel a ajuns la concluzia că soluția instanței de fond urmează a fi menținută fără modificări, referitor la stabilirea domiciliului copiilor minori cu mama Maria Grad, ori ultima dispune de condiții de trai decente pentru dezvoltarea sănătoasă și corectă a copiilor minori, adică îi poate asigura copiilor un nivel de trai adecvat ceea ce este în interesul suprem al copiilor. Condițiile de trai sunt conforme pentru a asigura sănătatea și dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală, educare, învățătura și pregătire profesională a copiilor. De asemenea, nu s-a stabilit că Maria Grad ar avea un comportament neglijent față de copiii minori, iar argumentele lui Artur Grad precum că Maria Grad ar pune în pericol viața și sănătatea copiilor minori, nu pot fi reținute deoarece ambii părinți sunt responsabili de educarea și dezvoltarea corectă a copiilor.

28. Instanța de apel a reținut că în cadrul examinării cauzei civile în instanța de apel, condițiile expuse supra nu s-au modificat, prin depunerea cererii de apel nu s-au adus circumstanțe noi, pentru a stabili necesitatea stabilirii copiilor minori cu tata Artur Grad.

29. Instanța de apel a menționat că copii minori sunt la o vârstă fragedă, xxxx având vârsta de pubertate și aprecierea personalității cât și expunerea propriilor poziții, însă instanța a considerat că se ține cont de dorința ultimei de a locui cu tata, dar a luat în considerare exclusiv apărarea drepturilor copilului. Minorul xxxxx xxxx, a manifestat voința de a locui cu tata, din considerentele acordării de către ultimul a unui timp mai liber și mai leger, însă instanța de apel a menționat că copilul la această vârstă are nevoie de grijă maximă și atașament, de educație și de sprijin, iar toate circumstanțele descrise ar putea dispărea în timp și poziția minorului se va putea modifica.

30. Totodată, instanța de apel a reținut că este inoportun de a separa relațiile între frați și imposibilitatea de a dezbină aceste relații, ori dacă ar fi luate în considerare dorințele ambilor copii, unul ar locui cu mama și altul cu tata, ceea ce nu ar duce la o dezvoltare armonioasă a relațiilor dintre toată familia. În nici un caz nu se avantajează poziția unei sau altei părți, însă consideră necesar și oportun de a menține relațiile de familie, chiar și în

situația apărută între părți, iar separarea copiilor minori unul de altul va aduce și la mai multe situații necontrolate.

31. Instanța de apel a enunțat că, relațiile existente între fiecare părinte și copii sunt pozitive, ambii părinți manifestă grijă și afecțiune în raport cu copiii minori, aceștia comunicând cu ambii părinți și de principiu nu există disensiuni majore în acest sens între părinți.

32. Astfel, având în vedere faptul că mama dispune de condiții adecvate de trai și educare copilului minor Maria Grad, inclusiv întru evitarea separării fraților, reieșind din interesul copilului minor și vârsta fragedă a copilului, instanța de apel a considerat că prima instanță corect și întemeiat a admis pretenția Mariei Grad la stabilirea domiciliului copiilor minori cu mama, care nu are o intenție de a refuza sau interzice comunicarea copiilor minori cu tatăl său Artur Grad.

33. Instanța de apel a mai constatat că cerința apelantului Artur Grad cu privire la respingerea solicitării reclamatei/intimate Maria Grad referitor la stabilirea pensiei de întreținere a copiilor minori urmează a fi respinsă, ori părintele are îndatorirea să contribuie la întreținerea copilului său într-un quantum corespunzător necesităților copilului, obligație ce îl impune să desfășoare activitate de muncă, cât și să opteze pentru locuri de muncă cu condiții salariale mai avantajoase, astfel încât să asigure tuturor copiilor, un nivel de trai adecvat și suficient pentru dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

34. Astfel, în cumulul celor expuse, instanța de apel a concluzionat că, apelantul Artur Grad nu a prezentat argumente verosimile și admisibile în combaterea soluției adoptate de prima instanță, or, argumentele ultimului se combat prin constatările factice descrise mai sus, raportate la prevederile legale incidente speței.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

35. La 19 iulie 2024, Artur Grad și avocatul Irina Iașuc, în interesele lui Artur Grad, au depus cerere de recurs, împotriva deciziei din 23 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârea din 15 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea stabilirii locului de trai al copiilor minori la domiciliul tatălui și încasarea pensiei de întreținere. A expedia cauza în instanța de fond la rejudecare, ori la pronunțarea hotărârii instanța nu s-a expus asupra cererii depusă de Maria Grad cu privire la partajarea bunurilor dobândite în timpul căsătoriei, sub formă de automobil KIA CEED, cu nr. de înmatriculare xxxx și nu a emis nici o decizie privind încetarea procesului în această parte. Artur Grad în instanța de apel a invocat această încălcare la emiterea hotărârii, însă instanța de apel nu a restituit cauza instanței de fond pentru emiterea unei hotărâri suplimentare.

36. În susținerea recursului, recurentul a invocat aplicabilitatea prevederilor art. 432 alin. (1) lit. a), b) e) din Codul de procedură civilă.

37. Recurentul a precizat că în prima instanță i s-a refuzat prezentarea probelor, fiindu-i încălcat grav dreptul la o examinare obiectivă a litigiului. De asemenea, i s-a respins demersul de a fi auditată fiica minoră, care la momentul depunerii acțiunii a împlinit 10 ani. Ulterior, instanța de apel a admis demersul de a fi ascultată opinia fiicei, care a explicat că își petrece cea mai mare parte a vieții alături de tatăl ei, astfel că dorește să rămână cu tatăl și fratele său mai mic, categoric nu dorește să locuiască cu mama ei.

38. De asemenea, consideră că instanța de apel a comis o acțiune inadmisibilă și l-a audiat și pe fiul său, care a împlinit doar 8 ani.

39. Recurentul consideră că actele judecătorești au fost emise în detrimentul intereselor copiilor minori, care au fost supuși în mod constant violenței psihologice și fizice de către mama lor. Soluțiile instanțelor ierarhic inferioare contravin practicii judiciare a Curții Supreme de Justiție, iar în cazul în care va fi admisă acțiunea lui Artur Grad, va servi o completare a practicii judiciare în litigiile privind stabilirea locului de trai al copiilor minori.

40. Recurentul a mai indicat că instanța de fond, cât și instanța de apel nu s-au expus asupra pretenției de partajare a automobilului, procurat în timpul căsniciei, ori nu este nici o cerere de refuz la această pretenție din partea Mariei Grad.

41. Consideră că instanța de apel nu a apreciat corect probele prezentate de Artur Grad, fiind luate în considerare doar argumentele Mariei Grad, manifestând un interes clar de a se pronunța în favoare ei, încălcând drepturile lui Artur Grad, nefiind luate în considerare interesele fiicei minore.

42. Instanța de apel nu a dat apreciere faptului că bunul imobil partajat este locul de trai a lui Artur Grad, iar Maria Grad locuiește în apartamentul concubinului. Atunci când a formulat cerința de a determina locul de trai a copiilor, s-a ghidat în primul rând de interesele acestora.

43. La 29 august 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimă și intervenientului accesoriu copia recursului declarat, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului. (f.d. 37, vol. III)

44. La 04 noiembrie 2024, avocatul Natalia Pruteanu, care a acționat în interesele Mariei Grad, a depus referință la cererea de recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

45. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

46. Recursul declarat de Artur Grad și avocatul Irina Iașiuc, în interesele lui Artur Grad, va fi examinat prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

47. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

48. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

49. Art. 432 alin. (1) lit. a), b) și e), alin. (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)-f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

50. Art. 433 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă:

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

f) recursul este vădit neîntemeiat.

MOTIVAREA INSTANȚEI

51. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 23 aprilie 2024. Copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată participanților la proces la 18 iunie 2024, prin intermediul poștei electronice

(f.d. 219-verso, vol. II). Astfel, recursul depus la 19 iulie 2024, este în termen.

52. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

53. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

54. Din analiza recursului declarat rezultă că s-a invocat ca temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin. (1) lit. a), b) e) din Codul de procedură civilă, citat supra.

55. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând că recurenții au făcut trimitere la temeiurile de drept prevăzute la art. 432 alin. (1) lit. a), b), e) din Codul de procedură civilă, nu a stabilit că decizia contestată a Curții de Apel Chișinău este bazată pe o interpretare eronată a legii, că aceasta ar fi contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție pe cauze similare, iar prin admiterea recursului declarat de Artur Grad și avocatul Irina Iațuc, în interesele lui Artur Grad s-ar consolida sau s-ar modifica jurisprudența Curții Supreme de Justiție.

56. Așadar, verificând legalitatea și temeinicia deciziei contestate prin prisma argumentelor recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că soluția instanței de apel este contrară legii sau cu aprecierea nerezonabilă a probelor. Dimpotrivă, decizia contestată a fost emisă cu respectarea prevederilor legale, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

57. Or, recurenții invocând dispozițiile art. 432 alin. (1) lit. a) și b) din Codul de procedură civilă, în cererea de recurs depusă împotriva deciziei din 23 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, aceștia nu au explicat concret aceste pretenții.

58. Astfel că art. 432 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă se referă la faptul că un recurs este admisibil dacă interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție. Din recurs nu rezultă în mod clar de ce hotărârea primei instanțe și decizia instanței de apel sunt contrare jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție. De asemenea nu se menționează nicio decizie sau un alt act a Curții Supreme care ar da o altă interpretare prevederilor Codului familiei sau altor aspecte de drept invocate în recurs, nefiind constatate nici de instanța de recurs, prin urmare în latura dată recursul este unul vădit neîntemeiat. Completul notează că nici acesta, analizând practica judiciară a Curții

Supreme de Justiție nu a stabilit că actele judecătorești contestate ar fi contrare jurisprudenței acesteia.

59. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că art. 432 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, se referă la schimbarea sau consolidarea jurisprudenței Curții Supreme de Justiție prin admiterea recursului. Aplicarea acestui temei de recurs ține de discreția Curții Supreme de a-și extinde, uniformiza sau schimba jurisprudența. Pentru ca acest argument să fie invocat în mod temeinic, recursul trebuie să confirme lipsa jurisprudenței Curții Supreme cu privire la problemele de drept invocate în recurs, existența unei jurisprudențe contradictorii a Curții Supreme cu privire la acestea, fie modificarea circumstanțelor sociale sau juridice care să justifice schimbarea practicii uniforme a Curții Supreme de Justiție. Niciuna dintre aceste situații nu este invocată în recurs. Prin urmare, și în acest aspect acesta este vădit neîntemeiat.

60. Aici, instanța de recurs notează că, jurisprudența Curții Supreme de Justiție pe categoria dată de litigii este una vastă și uniformă, respectiv nu se constată că decizia contestată ar fi contrară acesteia.

61. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ține să reitereze că temeiurile stabilite la art. 432 alin. (1) lit. a) și art. 432 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă nu pot fi invocate simultan, deoarece ele se exclud reciproc.

62. Cu referire la invocarea art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, de către recurenți în cererea de recurs, precum că decizia instanței de apel este arbitrară și bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul normei enunțate, noțiunea de hotărâre arbitrară ori de apreciere vădit nerezonabilă a probelor urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

63. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

64. Totodată, potrivit art. 71 alin. (4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de

fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normative.

65. Nota informativă la Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)...”. Iar, în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (a se vedea cauza *Dulaurans v. France*, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (cauza *Tel v. Turkey*, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (cauza *Andelković v. Serbia*, 2013; cauza *Lazarević v. Bosnia and Herzegovina*, 2020).

66. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

67. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr. 2 din 16 ianuarie 2025 (pct. 149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia „hotărâre arbitrară”), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), din 05 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, din 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreo dată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

68. Din textul recursului nu constată în mod univoc vre-un argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

69. Subsidiar, sintagma „*bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor*” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o apreciere eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

70. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurenților obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

71. În speță, motivele menționate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra cărora instanța de apel, s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

72. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației, nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

73. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul

dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

74. În contextul prevederilor art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în cazul invocării inclusiv în recurs de către recurent a temeiurilor conținute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică sub aspectul dat temeiurile recursului.

75. La acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Lévages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

76. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (cauza Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

77. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Artur Grad și avocatul Irina Iașiuc, în interesele lui Artur Grad, împotriva deciziei din 23 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. f), urmează a fi apreciat ca fiind vădit neîntemeiat și considerat inadmisibil.

78. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art.433 alin. (1) lit. f), art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul declarat de Artur Grad și avocatul Irina Iașiuc, în interesele lui Artur Grad, împotriva deciziei din 23 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat